
Poradenství pro osoby se specifickými vývojovými poruchami učení

Mgr. Gabriela Smečková, Ph.D.

Cíle

Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře s vymezením poradenství, rozdílem mezi psychologickým poradenstvím, poradenským vedením a psychoterapií. Dalším cílem je přiblížení zásad, které je nutné při poskytování poradenství dodržovat, a také charakteristika osobnosti poradce. V neposlední řadě uvádíme legislativní předpisy ošetřující poskytování poradenských služeb žákům se specifickými vývojovými poruchami učení a v návaznosti také legislativní předpisy týkající se vzdělávání těchto žáků.

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni:

- vymezit pojem poradenství;
- diferencovat pojmy psychologické poradenství, poradenské vedení a psychoterapie;
- vyjmenovat zásady pro poskytování psychologického poradenství;
- vymezit požadavky na osobnost poradce;
- vyjmenovat legislativní předpisy ošetřující poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních;
- vyjmenovat legislativní předpisy ošetřující vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami učení.

Průvodce studiem

Milí studenti, máte před sebou kapitolu, v jejímž rámci budete seznámeni s vymezením poradenství, se zásadami, které by měl poradenský pracovník dodržovat. Dále jsou zde uvedeny požadavky na poradcovu osobnost. Neméně důležité místo v textu zaujímá problematika poskytování poradenských služeb žákům se specifickými vývojovými poruchami učení a také vzdělávání těchto žáků.

Poradenství

Poradenství

„Poradenství je aplikovaná teoretická i praktická disciplína, která vznikla z potřeby pomáhat lidem v nesnázích, která se zabývá závažnými lidskými problémy.“ (Valentová, Hadj Moussová in Hadj Moussová a kol., 2005, s. 40) Poradenství můžeme chápat jako proces, při kterém poradce podporuje klienta, aby se zorientoval ve své životní situaci a byl schopen najít odpovídající řešení této situace. Jistá forma laického poradenství fungovala již v minulosti a funguje i nadále. Rozdíl mezi laickým a odborným poradenstvím je v erudici poradce (ibid).

Valentová a Hadj Moussová (in Hadj Moussová, 2005) rozumějí pod poradenstvím určitý typ psychologické pomoci vyžadující od poradenského pracovníka odbornou kvalifikaci v podobě magisterského studia s nutností celoživotního vzdělávání. Odborností se rozumí znalosti z oblasti psychologie, především teorií osobnosti a poradenských metod; pokud se poradenství dotýká jedince s postižením, pak je nutná i znalost speciální pedagogiky. Za důležité charakteristiky poradce považují výše uvedené autorky i životní zkušenosti a důvěryhodnost. Domníváme se, že pro efektivní poradenský proces je kromě již zmíněného nutná autenticita a skutečný zájem poradce o klienta a taktéž zájem klienta řešit svou životní situaci. Můžeme tedy říci, že významným předpokladem úspěšnosti poradenského procesu je oboustranné zapojení a zájem o druhého.

Matějček (1992), jakožto zakladatel dětského poradenství v rámci naší republiky, uvádí, že poradenství by mělo jedinci pomoci lépe pochopit jeho životní situaci a vlastní životní úkoly, před kterými stojí.

Oblasti poradenského procesu

Valentová a Hadj Moussová (in Hadj Moussová, 2005) uvádějí základní oblasti, na které je poradenský proces zaměřen:

- Usnadnění změny chování – jedním z cílů poradenství je usnadnit klientovi změnu v jeho chování; nový způsob chování by měl být produktivnější a efektivnější vzhledem k jeho životním cílům.
- Zvýšit schopnost adaptace – naučit klienta vyrovnávat se s novými životními situacemi, se kterými se bude ve svém životě setkávat, a to v takové formě, která bude kompatibilní vzhledem k jeho životním cílům.
- Zvýšit kvalitu rozhodování – myslíme tím naučit klienta samostatnému a konstruktivnímu rozhodování a současně ho naučit přijmout odpovědnost za své konání či nekonání. Klient může být v dané situaci aktivní či pasivní, vždy je ale nějakým způsobem účastníkem této situace. I když se do situace, která se jej týká, aktivně nezapojí, musí přijmout důsledky i z tohoto nezapojení se.
- Zlepšit vztahy – poradce pracuje na zkvalitnění vztahů s druhými lidmi. Domníváme se, že poradce by měl podporovat klienta i při snaze o zkvalitnění vztahu k sobě samému.
- Pomoci klientovi rozvinout jeho osobní potenciál – podpořit klienta v hledání jeho osobního a osobitého potenciálu.

Ztotožňujeme se s názorem Valentové a Hadj Moussové (in Hadj Moussová a kol., 2005), že je nutné rozlišovat pojmy psychologické poradenství, poradenské vedení a psychoterapie. První z citovaných pojmů chápeme jako krátkodobou podporu klienta, zpravidla v rozsahu 2–3 sezení. Podpora poradce není příliš intenzivní, klient je zdravá osobnost, která je schopna s poradcovou podporou problém řešit. Poradenským vedením rozumíme dlouhodobější proces práce poradce s rodinou a dítětem. Cílem je pozitivní vztah, přijetí dítěte a jeho rodiny, podpora zdravých mechanismů v prostředí rodiny. Psychoterapie je vztah i proces. Cílem psychoterapie je změna „porušené“ osobnosti, přičemž se pracuje se speciálními psychoterapeutickými postupy. Rozlišujeme psychoterapii v širším a užším slova smyslu. Psychoterapii v širším slova smyslu chápeme jako vliv terapeutického prostředí a řízených činností (jako např. muzikoterapie apod.) na osobnost člověka. Chápání v užším smyslu slova znamená specifické odborné působení daného psychoterapeutického směru na osobnost klienta.

Zásady poradenského procesu

V poradenském procesu je nutné dle Drapely, Hrabala a kol. (1995) dodržovat následující zásady:

Svoboda klienta

- Možnost a svoboda klienta hovořit během poradenského sezení naprosto o všem, o čem hovořit chce, co považuje za důležité. Může se jednat o informace týkající se minulosti, přítomnosti, plánů do budoucnosti.
- Poradce nesmí vyvíjet na klienta přímý ani nepřímý nátlak, aby se klient rozhodl určitým směrem. Naopak má působit jako podporující, pomáhající klientovi hledat a nacházet způsoby řešení jeho životní situace a také si uvědomit a přijmout důsledky vyplývající ze zvoleného řešení problému. Klientovo rozhodnutí musí být vždy svobodné a zároveň musí zahrnovat i přijetí zodpovědnosti.

Respekt ke klientovi

- Klient musí během psychologického poradenství zažít pocit akceptace a bezpečí, i když bude např. hovořit o svých stinných stránkách a dalších negativních projevech.

Důvěrnost poradenských kontaktů

- Je samozřejmostí, že obsah poradenského rozhovoru je důvěrný, bez klientova svolení se nesmí sdělovat třetím osobám.

Matějček (1992) považuje v poradenství za podstatné následující:

- Navození kooperace – bez ochoty klienta spolupracovat, bez jeho ochoty zapojit se nemůže poradenství probíhat.
- Pravda s perspektivou – poradenský pracovník by měl být vždy pravdomluvný, sdělovat svým klientům realitu. Důležitý není jen obsah, tedy pravda, ale i forma sdělení. Mnohdy se může

jednat pro klienta o velmi bolestné informace, které by měly být sděleny s citlivostí, šetrně a vždy s výhledem do budoucnosti, tedy s perspektivou vývoje.

- Optimistický výhled do budoucnosti – poradce by měl svým klientům sdělit i svůj pohled do budoucnosti, ovšem také reálný, nikoliv nepravdivý, odtržený od reality.
- Rozumět znamená pomáhat – abychom mohli klientům pomáhat, měli bychom se snažit jejich situaci porozumět, tzn. zapojit své dosavadní zkušenosti a znalosti, abychom dospěli k porozumění klientovi. Zde je velmi důležité dávat pozor, abychom se případně nezapojili příliš a neztratili v příběhu orientaci.

Považujeme za nutné zmínit se o osobnosti poradenského pracovníka. Jeho osobnost totiž hraje v procesu poradenství významnou roli. Jednak máme na mysli jeho osobní jedinečnost, vlastnosti nezbytné k provádění této práce, ale samozřejmě i jeho profesionální vybavenost. Je velice těžké, téměř až nemožné, vymezit ideální osobnost poradce. Jelikož se jedná o práci s druhými lidmi, o pomáhající profesi, měl by být poradce prosociálně orientovaný, spíše extrovert, schopný naladit se na klienta – tedy měl by vykazovat schopnost empatie. Měl by umět reagovat na specifická přání a potřeby klienta, tedy mít schopnost adaptace a být pružný. Empatie je velmi důležitá, nicméně poradce by se neměl nechat příběhem klienta a jeho problémy pohltit, měl by být osobností stabilní, s vysokou mírou tolerance k frustraci – často se může setkávat s velmi závažnými problémy klientů. Pokud by se do jejich situace příliš ponořil, ztotožnil se s příběhem klienta, s jeho problémy, nebyl by schopen ukázat mu jiný úhel pohledu, reálně ho podpořit při hledání řešení problému. Za důležité považujeme morální a charakterové vlastnosti poradce.

Osobnost
poradenského
pracovníka

Jisté riziko přináší poradenský proces samotný. Jedná se o poskytování podpory, pomoci, což může u klienta vyvolávat pocit bezpečí (to je důležité), ale také pocit závislosti na poradci. Tento pocit závislosti může být klientovi příjemný, může být příjemný i pro poradce, což je ovšem velmi zrádné a nebezpečné. Pokud jde poradci o klientův prospěch, je výhodné pomoci klientovi pouto závislosti přetnout. Rizikem pro poradce může být tzv. burn out syndrom – syndrom vyhoření. Tento syndrom ohrožuje pracovníky pomáhajících profesí. Projevuje se nezájmem o klienty, neschopností empatie, chronickou depresí a únavou. V případě vzniku burn out syndromu doporučuje Matějček (1991) profesi změnit. Za výhodnější považujeme realizaci preventivních programů pro pracovníky pomáhajících profesí s cílem zabránit vzniku této situace nebo ji překonat.

Nyní se zmíníme o poradenských službách ve školách a školských poradenských zařízeních. Podle vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, jsou poradenské služby poskytovány ve školách a školských poradenských zařízeních dětem, žákům, studentům (dále jen žákům), jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením. Poradenské služby uvedené v této vyhlášce jsou poskytovány bezplatně, a to na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení. Podmínkou poskytování poradenských služeb je písemný souhlas žáka, v případě jeho nezletilosti písemný souhlas jeho zákonného zástupce. Žák, v případě nezletilého žáka jeho zákonný zástupce, je předem informován o povaze, rozsahu, trvání, cílech a postupech nabízených poradenských služeb, o všech předvídatelných rizicích a nevýhodách, které mohou vyplýnout z poskytování poradenské služby; dále by měl být předem informován o prospěchu, který můžeme očekávat, i o možných následcích v případě, že poradenská služba poskytnuta nebude.

Legislativní
zakotvení
poskytování
poradenských
služeb

Obsahem poradenských služeb je činnost přispívající především k:

- vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v jeho průběhu;
- naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání;
- prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálněpatologických jevů a dalších problémů souvisejících se vzděláváním;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením;

- vhodné volbě dalšího vzdělávání a pozdějšího profesního uplatnění;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin;
- vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané;
- rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálněpedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách a školských poradenských zařízeních;
- zmírňování důsledků zdravotního postižení a prevenci jeho vzniku. (vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Školská poradenská zařízení Školskými poradenskými zařízeními jsou pedagogicko-psychologická poradna (PPP) a speciálněpedagogické centrum (SPC). Nyní si budeme krátce charakterizovat jednotlivá zařízení.

Pedagogicko-psychologická poradna PPP poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálněpedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků. Činnost PPP je ambulantní na místě PPP a návštěvami zaměstnanci vykonávají činnost **PPP ve školách a školských zařízeních. PPP zajišťuje:**

- Pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek; doporučuje zákonným zástupcům a řediteli školy zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání; spolupracuje při přijímání žáků do škol; provádí psychologická a speciálněpedagogická vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením.
- Mapuje speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízeny pro žáky se zdravotním postižením, vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické a speciálněpedagogické diagnostiky.
- Poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto žáky, poskytuje poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků. Poskytuje metodickou podporu škole.
- Prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci sociálněpatologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci služeb metodiků prevence. (vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Speciálněpedagogické centrum **Speciálněpedagogické centrum**

- Poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením, žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením, žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.
- Žákům ZŠ speciálních a školských zařízení jsou poradenské služby SPC poskytovány pouze v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky, v důvodných případech i v rámci speciální individuální nebo skupinové péče, kterou nezajišťuje škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.
- Činnost SPC je realizována ambulantně na pracovišti a návštěvami pedagogických pracovníků SPC ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.
- Zajišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a speciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro integraci žáků a pro jejich zařazení a přeřazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření.
- Zajišťuje speciálněpedagogickou péči a speciálněpedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky.
- Vykonává speciálněpedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji

žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, podílí se na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti.

- Poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením.
- Poskytuje metodickou pomoc škole. (vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Škola

Škola

- Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky škol. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajištěno školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.
- Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené: na prevenci školní neúspěšnosti; primární prevenci sociálněpatologických jevů; kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volby vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění; odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním; péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků; průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování a metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálněpedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy. (vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Standardní činnost PPP, SPC a školy je uvedena v příslušných přílohách výše citované vyhlášky.

Vyhlášku č. 72/2005 Sb. mění vyhláška č. 116/2011 Sb. Např. ve vyhlášce č. 116/2011 Sb. se píše o podmínkách poskytnutí psychologické a speciálněpedagogické poradenské služby a o době zahájení poradenské služby.

Pokud budeme hovořit o poskytování poradenských služeb na vysokých školách, máme na mysli různá pracoviště (centra, střediska atp.), jejichž cílem je podpora studentů se zdravotním postižením na tomto stupni vzdělávací soustavy. Do kategorie zdravotního postižení spadají i specifické vývojové poruchy učení. Služby poskytované těmto studentům se týkají podpory při studiu, při skládání průběžných zkoušek, ale i státních závěrečných zkoušek a vypracovávání závěrečných prací. Jako příklad uvedeme pracoviště Centrum pomoci handicapovaným, které je účelovým zařízením PdF UP v Olomouci. Své služby poskytuje uchazečům o studium a studentům UP se zdravotním postižením a znevýhodněním. V rámci služeb určených pro studenty se specifickými vývojovými poruchami učení nabízí Centrum pomoci handicapovaným následující formy podpory:

- možnost analyzovat učební styl studenta, tedy strategii učení, techniku mluveného a psaného projevu, a navrhnout nové, funkční postupy;
- zaměřit se na analýzu sekundárních projevů specifických poruch učení u klienta a zmapovat jeho dosavadní zkušenosti s intervencí;
- zjistit, zda klient trpí nějakými psychickými potížemi (někteří klienti vykazují psychické potíže, které jsou důsledkem specifických poruch učení);
- možnost udělení mimořádného stipendia, které by sloužilo k materiálnímu a technickému zabezpečení klientova studia;
- seznámit studenty s možností absolvovat semináře nebo kurzy určené právě pro dospělé jedince se specifickými poruchami učení;
- zjistit případnou farmakoterapii klienta, neboť ta může mít negativní vliv na proces učení;
- adaptace formy zkoušení (možnost nahrazení ústní formy formou písemnou a naopak);
- umožnit vyšší časové dotace při zkoušení nebo vypracování určitého úkolu;

- možnost využívat technické pomůcky (notebook, diktafon, speciální software);
- využívat literaturu (např. výkladové slovníky);
- ověřit kompenzační strategie, které klient používá (využívání opravy pravopisu v textových editorech, skenování apod.);
- pořídit zvukový záznam přednášek, seminářů, cvičení, různých instrukcí, úkolů a jeho reprodukce studentem;
- zprostředkování adaptace studijního textu a pořízení audiozáznamu.

(Více informací k Centru pomoci handicapovaným najdete např. na internetové stránce <http://www.uss.upol.cz/centrum-pomoci-handicapovanym>.)

S poskytováním poradenských služeb žákům úzce souvisí i problematika jejich vzdělávání.

Podle zákona č. 561/2004 Sb. je dítětem, žákem nebo studentem se speciálními vzdělávacími potřebami osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Do kategorie zdravotního postižení spadá dle tohoto zákona mentální postižení, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus, vývojové poruchy učení nebo chování. Zdravotním znevýhodněním je v kontextu tohoto zákona chápáno zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení nebo chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání. Sociálním znevýhodněním jsou pro účely tohoto zákona: rodinné prostředí s nízkým sociálně-kulturním postavením, ohrožení sociálněpatologickými jevy; nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova; postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

Žák se zdravotním postižením (tedy i žák se specifickou vývojovou poruchou učení) může být vzděláván:

- formou individuální integrace;
- formou skupinové integrace;
- ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (tedy v ZŠ pro žáky se specifickými poruchami učení);
- kombinací výše uvedených forem.

Individuální integrace **Individuální integrací se rozumí vzdělávání žáka**

- v běžné škole, nebo
- v případech hodných zvláštního zřetele ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

Skupinová integrace Skupinovou integrací se rozumí vzdělávání žáka ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

Žák se zdravotním postižením se přednostně vzdělává formou individuální integrace v běžné škole, pokud to odpovídá jeho potřebám a možnostem i podmínkám vzdělávací instituce (vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných).

V případě potřeby se stanoví především pro žáky individuálně integrované (také pro žáky s hlubokým mentálním postižením, případně pro žáka speciální školy) individuální vzdělávací plán (IVP). IVP vychází ze školního vzdělávacího programu dané školy, ze závěrů speciálněpedagogického a psychologického vyšetření školského poradenského zařízení, popřípadě z doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka, a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních

vzdělávacích potřeb žáka (vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných).

Jak uvádí také Vitásková (2006), speciálněpedagogickou péči poskytuje žákovi či studentovi škola nebo poradenské zařízení, které vydalo doporučení pro integraci. Nutností je vytvoření a schválení individuálního vzdělávacího plánu, přičemž na jeho zhotovení by se měl podílet ředitel školy (ten také za jeho plnění zodpovídá), učitel žáka, poradenský pracovník, zákonný zástupce nezletilého žáka a v případě zletilosti žák samotný. Učitel by měl zohledňovat projevy specifické poruchy školních dovedností ve všech výukových předmětech, ve kterých se tato porucha projevuje. Jeho hodnocení by mělo být orientováno na zvládnuté jevy, mělo by být pozitivní, s výrazným rysem motivace žáka pro další práci. Kromě klasické klasifikace může být žák hodnocen i formou širšího slovního hodnocení.

Závěrem ještě uvádíme přehled odborných společností, které se zabývají specifickými vývojovými poruchami učení.

Pravděpodobně nejznámější zahraniční odbornou společností sdružující vědecké i pedagogické pracovníky z celého světa v oblasti specifických poruch školních dovedností je Mezinárodní dyslektická společnost (**The International Dyslexia Association**), která dříve nesla jméno Ortonova společnost. (Více informací můžete najít na internetové adrese <http://www.interdys.org>.)

The International Dyslexia Association

Další významnou organizací je Britská dyslektická společnost (**The British Dyslexia Association**). Jak uvádí Vitásková (2006), jejím cílem je především:

The British Dyslexia Association

- podporovat školy ve vytváření prostředí příznivého pro vzdělávání dyslektiků;
- snižovat počet mladistvých dyslektiků, kteří mají problémy se zákonem;
- pomoci jedincům s dyslexií využít svůj profesní potenciál.

(Více informací najdete na internetové stránce <http://bdadyslexia.org.uk>.)

V České republice existuje od roku 1999 **Česká společnost „Dyslexie“**. Jedná se o občanské sdružení, které nahradilo sekci specifických poruch učení v Logopedické společnosti Miloše Sováka. Je to společnost sdružující odborné pracovníky (zabývající se specifickými poruchami školních dovedností), dospělé jedince se specifickou poruchou školních dovedností, jejich rodiče a ostatní zájemce o tuto oblast. Společnost pořádá v rámci školního roku přednášky a semináře, mnohdy na nich vystupují i zahraniční hosté. (Více informací získáte na internetové adrese <http://www.czechdyslexie.cz>.)

Česká společnost „Dyslexie“

Nemůžeme opomenout ani působnost tzv. **dys-center** v České republice. Jedná se o občanská sdružení, která sdružují osoby, jež problematika specifických poruch školních dovedností zajímá. Dys-centrem s nejdelší tradicí v České republice je DYS-centrum Praha, které vzniklo v roce 1995. Hlavní oblasti činnosti dys-center uvádí Vitásková (2006):

Dys-centrum

- terapeutická a konzultační – pracovníci dys-center provádějí terapii, realizují konzultace s rodiči, učiteli, vychovateli;
- informační – realizují výstavy pomůcek a počítačových programů;
- dokumentační – shromažďují, zapůjčují či prodávají publikace a pomůcky;
- vzdělávací – pořádají semináře a kurzy v oblasti specifických poruch učení.

(S činností DYS-centra Praha se můžete seznámit na internetové adrese <http://www.dyscentrum.org>.)

Shrnutí

Poradenství chápeme jako proces, při kterém poradce podporuje klienta, aby se zorientoval ve své životní situaci a byl schopen najít odpovídající řešení této situace. Poradcova osobnost by měla vykazovat jak odborné znalosti, tak jisté „osobnostní vybavení“. Důležité je při poskytování poradenství dodržovat jisté zásady. Při poskytování poradenských služeb žákům se specifickými vývojovými poruchami učení a při jejich vzdělávání se řídíme zákonem č. 561/2004 Sb. a vyhláškou č. 72/2005 Sb., vyhláškou č. 116/2011 Sb., dále vyhláškou č. 73/2005 Sb. a vyhláškou č. 147/2011 Sb. Žák se specifickou vývojovou poruchou učení může být vzděláván formou individuální integrace, formou skupinové integrace nebo ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (tedy v ZŠ pro žáky se specifickými poruchami učení) nebo kombinací výše uvedených forem.

V rámci České republiky fungují vedle poradenských pracovišť i dys-centra a Česká společnost „Dyslexie“ (na principu občanského sdružení). Ze zahraničních odborných společností je nejznámější Mezinárodní dyslektická společnost, v Británii existuje Britská dyslektická společnost.

Kontrolní otázky

1. Jak byste vymezili pojem poradenství?
2. Jaké vidíte rozdíly mezi psychologickým poradenstvím, poradenským vedením a psychoterapií?
3. Jaké znáte zásady pro poskytování poradenství?
4. Jakou osobností by měl podle vás poradce být?
5. Kterými legislativními předpisy je ošetřeno poskytování poradenských služeb pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení?
6. Kterými legislativními předpisy je ošetřeno vzdělávání žáků se specifickými vývojovými poruchami učení v České republice?
7. Jaké možnosti vzdělávání se v České republice žákům se specifickými vývojovými poruchami učení nabízejí?
8. Existuje v České republice ZŠ určená pouze pro žáky se specifickými vývojovými poruchami učení? Pokud ano, jak se jmenuje?
9. Jsou specifické vývojové poruchy učení chápány jako jedna z kategorií zdravotního postižení?
10. Znáte některé zahraniční odborné společnosti, jejichž předmětem zájmu jsou specifické vývojové poruchy učení?
11. Které společnosti sdružující zájemce o oblast specifických vývojových poruch učení fungují v rámci České republiky?

Pojmy k zapamatování

poradenství

zásady poskytování poradenství

zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon)

vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

zdravotní postižení

zdravotní znevýhodnění

sociální znevýhodnění

individuální integrace

skupinová integrace

dys-centra

Česká společnost „Dyslexie“

IDA

EDA

BDA

Literatura

Seznam použité literatury:

1. DRAPELA, V.; HRABAL, V. a kol. 1995. *Vybrané poradenské směry*. Praha: Karolinum.
2. DRYDEN, W. 2008. *Poradenství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-371-0.
3. HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. 2005. *Pedagogicko-psychologické poradenství I*. Praha: PdF UK. ISBN 80-7290-215-6.
4. HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. 2004. *Pedagogicko-psychologické poradenství III*. Praha: PdF UK. ISBN 80-7290-146-X.
5. MATĚJČEK, Z. 1992. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN.
6. MATĚJČEK, Z. 2011. *Praxe dětského psychologického poradenství*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0000-0.
7. NOVOSAD, L. 2000. *Základy speciálního poradenství*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-174-3.
8. VALENTOVÁ, L.; HADJ MOUSSOVÁ, Z. 2005. Poradenství jako specifický typ psychologické pomoci. In: HADJ MOUSSOVÁ, Z. a kol. *Pedagogicko-psychologické poradenství I. Vybrané problémy*. Praha: PdF UK. ISBN 80-7290-215-6.
9. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
10. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
11. Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
12. Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
13. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Internetové zdroje:

1. www.interdys.org
2. www.dyscentrum.org
3. www.bda.org
4. <http://www.uss.upol.cz/centrum-pomoci-handicapovanym>